

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten gör inte anspråk på att ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer i landet. Information bör också sökas från andra källor.

Kanada – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situationen per den 31 december 2019

I. SAMMANFATTNING

Kanada är en välfungerande demokrati och rättsstat med starka juridiska, politiska och sociala strukturer som upprätthåller respekten för de mänskliga rättigheterna. Kanadas konstitution innehåller en rättighets- och frihetsstadga till skydd för de mänskliga rättigheterna och det finns möjlighet att kräva skadestånd för kränkning av dessa. Landet har också ett mycket starkt engagemang för mänskliga rättigheter internationellt, ofta med fokus på kvinnors och flickors samt urfolks åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Det finns flera stora utmaningar vad gäller de kanadensiska urfolkens åtnjutande av politiska, ekonomiska och sociala rättigheter. Arbetslöshet, missbruk och brottslighet förekommer i större utsträckning hos urfolk än hos resten av befolkningen. Kvinnor från urfolken är särskilt utsatta för våld i nära relationer. Urfolkens tillgång till bland annat barnomsorg, utbildning, rent vatten och boende är bristfällig. Regeringen har lovat att under mandatperioden vidta åtgärder för att nationellt genomföra FN:s urfolksdeklaration (*Declaration on Rights of Indigenous Peoples*, UNDRIP) och lovat att minska skillnaderna vad gäller levnadsvillkor. Enligt människorättsorganisationer har regeringen lagt en god grund för förändringsarbetet, men organisationerna har också framfört kritik för att arbetet går för långsamt. Konflikter mellan urfolk och federala regeringen och provinsregeringarna kring urfolkens landrättigheter är vanligt förekommande vid större infrastrukturprojekt.

Det är lätt för hbtq-personer att leva öppet i samhället, till exempel identifierar sig flera ministrar i den federala regeringen som hbtq.

Kanada är ett mångkulturellt samhälle med hög tolerans för olika religions- och samvetsyttringar. Under 2019 väckte dock ett förbud mot att bära religiösa symboler i tjänst i offentlig sektor i provinsen Quebec stor uppmärksamhet.

Kanada bedriver en uttalat feministisk utrikespolitik och fokuserar i sitt internationella utvecklingssamarbete på att främja jämställdhet.

Det demokratiska utrymmet för civilsamhällets organisationer att verka är tillfredställande. Det finns ett aktivt och fritt civilsamhälle, där många organisationer är verksamma med att främja mänskliga rättigheter.

FN:s kommitté mot tortyr samt människorättsorganisationer uttrycker oro för att Kanada under vissa omständigheter utvisar individer som anses vara ett hot mot landets säkerhet, trots risk för tortyr i det mottagande landet.

Kanada backar ett steg i Internationella fackliga samorganisationens (ITUC) rankning av de fackliga rättigheterna i landet. Organisationen bedömer att regelbundna överträdelser sker och nämner bland annat att 50 000 postanställda nekats rätt att strejka och tvingats tillbaka till arbetet genom en särskilt instiftad federal lag.

II. RÄTTSTATENS PRINCIPER

Kanada är en federal stat med självständigt domstolsväsende och med tillgång till rättslig prövning av beslut för enskilda och företag i landets provinser och territorier. Federala domstolen är underinstans i det federala kanadensiska systemet, följt av Federala appellationsdomstolen och Högsta domstolen. Högsta domstolen fungerar som en konstitutionsdomstol och domarna utses av premiärministern enligt ett förfarande som infördes 2016. Fyra av Högsta domstolens nio domare är kvinnor. Domstolar på samtliga nivåer är självständiga i förhållande till den verkställande makten.

Lagen om tillgång till information, *Access to Information Act*, ger medborgare och personer bosatta i Kanada möjlighet att ta del av handlingar och begära ut dokument. Det kan numera göras på nätet och förfrågan om inte offentliggjorda handlingar är avgiftsbelagd (5 CAD). Premiärminister Trudeau har i de uppdrag som han formulerat för sina ministrar, så kallade *Mandate Letters*, understrukit att regeringen ska ha högre ambitioner än vad lagen stipulerar vad gäller öppenhet.

I Kanada finns kontrollinstanser på federal och provinsnivå med uppdrag att granska offentlig verksamhet. Den federala etikkommissionären drog efter en undersökning 2019 slutsatsen att premiärminister Trudeau försökt använda sitt politiska inflytande för att orättfärdigt ge fördel till en tredje part, i det här fallet företaget SNC-Lavalin som anklagades för bedrägeri och mutor. Premiärministern tog offentligt på sig ansvaret för sina handlingar vilket har lett till rättsliga påföljder.

År 2019 rankades Kanada som nummer tolv av 198 länder i *Transparency International's* index för upplevd korruption inom den offentliga sektorn.

I *World Justice Projects* rättsstatsindex för 2019 placerades Kanada på plats nio av 126 länder.

Rättssäkerhet

I Kanadas konstitution finns en rättighets- och frihetsstadga till skydd för de mänskliga rättigheterna och förbud mot diskriminering. På federal och provinsnivå finns kommissioner för mänskliga rättigheter som tar emot klagomål och som kan föra enskilda personers talan i diskrimineringsfall.

Det finns möjlighet att kräva skadestånd av regeringen vid kränkning av de konstitutionella rättigheterna.

En lag som syftade till att hantera brister vad gäller respekt för mänskliga rättigheter i lagen mot terrorism från 2015 antogs år 2018.

Straffrihet och ansvarsutkrävande

Det finns inga rapporter som tyder på straffrihet relaterat till övergrepp och kränkningar av de mänskliga rättigheterna. De nationella domstolarna

i Kanada har befogenhet att döma över internationella brott begångna i utlandet.

III. DEMOKRATI

De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Kanada är en parlamentarisk demokrati inom det brittiska samväldet och statschef är Drottning Elisabeth II. Generalguvernören, som är Drottningens ställföreträdare i Kanada, utnämns av Drottningen på förslag av Kanadas premiärminister. Generalguvernören innehar vanligen sitt uppdrag i fem år. Förutom ceremoniella uppgifter kan guvernörens roll vara mer aktiv i samband med regeringsskiftet.

Parlamentet har två kamrar: underhuset som består av 338 ledamöter och senaten som består av 105 ledamöter. Ledamöterna i underhuset utses i allmänna val, medan senatorerna utnämns av premiärministern.

Regeringen har reformerat utnämningsprocessen till senaten med ett ansökningsförfarande i vilket tillsättning sker efter rekommendation av en kommitté. Detta innebär att merparten av de nya senatorerna är partipolitiskt obundna. Den reella lagstiftande makten ligger i underhuset, även om senaten måste godkänna lagförslagen som passerat underhuset.

Valmaskineriet är välfungerande. Val till det federala underhuset hålls vart fjärde år, skiljt i tid från val på provinsnivå. Kanada har ett majoritetsvals-system. I dagsläget finns fem partier representerade i parlamentets underhus. Diskussioner pågår sedan en tid tillbaka om att införa ett mer proportionellt vals-system, men sittande regering förväntas inte försöka genomdriva någon reformering av vals-systemet.

Utfallet av val respekteras och det förekommer inga rapporter om omfattande valfusk.

I det federala valet den 21 oktober 2019 fick sittande premiärminister Justin Trudeaus liberala parti 157 platser i underhuset och bildade en minoritetsregering som regerar med stöd av hoppande majoriteter. Regeringen utgörs av 19 män och 18 kvinnor. I underhuset är 98 av de 338 valda representanterna kvinnor (29 procent) och tio företrädare

tillhör urfolken. Valdeltagandet uppgick till 66 procent, något lägre än föregående val 2015. Det konservativa partiet är det ledande oppositionspartiet och Québec-nationalistiska partiet Bloc Québécois är tredje största parti. Parlamentet utövar starkt kontroll över den verkställande makten, bl.a. genom mycket frekventa utfrågningar av regeringsföreträdare.

Kanada har en av världens mest långtgående federala strukturer. Landet består av tio provinser, vilka har egna regeringar med vidsträckt befogenheter, samt tre territorier i norra delen av Kanada. Provinserna har själva överlåtit visst ansvar till den federala nivån och detta specificeras i grundlagen (t.ex. försvar och utrikespolitik). Allt annat är provinsernas ansvar, exempelvis utbildning, hälso- och sjukvård och naturresurser. I vissa frågor, t. ex. migration och miljö, råder delat ansvar. Till skillnad från provinserna får territorierna sina befogenheter delegerade från den federala makten. Territorierna har fått ökat självstyre de senaste åren.

Det civila samhällets utrymme

Det kanadensiska samhället är öppet för civilsamhällesorganisationer vilka i stort sett kan verka utan restriktioner. I Kanada finns många aktiva civilsamhällesorganisationer som arbetar med frågor rörande mänskliga rättigheter.

Det öppna samhället och transparensen i offentliga processer möjliggör ett stort civilt engagemang. Regeringen söker aktivt dialog med civilsamhällesorganisationer.

IV. MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

I Kanada upprätthålls respekten för rätten till liv och kroppslig integritet och det råder förbud mot tortyr.

FN:s kommitté mot tortyr och människorättsorganisationer uttrycker oro för att Kanada under vissa omständigheter utvisar individer som anses vara ett hot mot landets säkerhet, trots att det föreligger risk att de skulle utsättas för tortyr i mottagande land.

Mord och försvinnanden av kvinnor och flickor från urfolken har uppmärksammats de senaste åren. Den federala regeringen lanserade 2016 en nationell undersökning vars slutrapport presenterades 2019. En slutsats från undersökningen var att våldet mot kvinnor och flickor från urfolken var att betrakta som folkmord. Användningen av begreppet folkmord väckte diskussion. Regeringen har lovat att ta fram en handlingsplan med anledning av rapporten.

Det förekommer uppgifter om tvångssterilisering av kvinnor tillhörande urfolken. Fall i flera provinser från så sent som 2018 ingår i en pågående rättsprocess.

Förhållandena i fängelser och andra slutna anstalter är överlag tillfredsställande. FN:s kommitté mot tortyr har framfört kritik mot långa tider av isolering av intagna och rekommenderar Kanada att begränsa användning av isolering till högst 15 dagar i sträck.

Personer från de tre urfolken är överrepresenterade i det kanadensiska kriminalvårdssystemet.

Människohandel är förbjudet men förekommer. Det är olagligt att köpa sex, driva bordell och marknadsföra i syfte att sälja sex. Det är inte förbjudet att sälja sex.

Dödsstraff

Dödsstraffet är avskaffat i både fredstid och i krig. Den sista avrättningen ägde rum 1962.

Rätten till frihet och personlig säkerhet

Inga rapporter om godtyckliga eller påtvingade frihetsberövanden har förekommit de senaste åren. Det finns inte heller några rapporter om politiska fångar.

Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive på internet

Yttrande- och tryckfrihet råder, men får begränsas med hänsyn till bland annat våldsskildringar, viss pornografi och uppmaningar till hatbrott och rasistiska uttalanden. Media är oberoende av statsmakten. I Kanada finns

ett pluralistiskt utbud av media. Journalister är såvitt känt inte utsatta för hot eller förföljelse.

I Reportrar utan gränser pressfrihetsindex för 2019 placerades Kanada för andra året i rad på plats 18 av 179 länder. Reportrar utan gränser listar i sin analys av Kanada tre tillfällen under 2018-2019 då myndigheter på olika sätt hindrat journalister från att utföra sitt arbete.

Rätten till mötes- och föreningsfrihet

Mötes- och föreningsfrihet råder. Demonstrationer är tillåtna och är i regel fredliga. Föreningslivet är rikt, inklusive ett välutvecklat system för välgörenhet utförd av enskilda eller av ideella föreningar, stiftelser och religiösa samfund.

Religions- och övertygelsefrihet

Religions- och övertygelsefrihet råder och respekteras i regel. Kanada är ett mångkulturellt samhälle med hög tolerans för olika religions- och samvetsyttringar.

Ett förbud mot att bära religiösa symboler i tjänst i offentlig sektor i provinsen Quebec antogs av provinsregeringen 2019. Provinsregeringen menade att lagen var nödvändig för att tydliggöra att staten skall vara neutral i religionsfrågor. Lagen väckte omfattande diskussion, inklusive inför det federala valet 2019, och ifrågasätts av bland andra kanadensiska kommissionen för mänskliga rättigheter.

V. EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

Fackliga rättigheter och relaterade frågor

Kanada ratificerade 2017 den åttonde och sista av Internationella arbetsorganisationens (ILO) kärnkonventioner, det vill säga den om organisationsrätt och kollektivförhandlingsrätt. Kanada har därmed ratificerat samtliga av ILO:s åtta kärnkonventioner.

Arbetsförhållandena är överlag goda. Ungefär tio procent av arbetskraften är sysselsatt i sektorer som regleras av federal lag, resten faller under provinsernas respektive territoriernas ansvar.

Tillgången på arbete är god och arbetslösheten uppmättes till 5,6 procent av den totala arbetskraften i december 2019. Personer från urfolken är överrepresenterade bland de arbetslösa.

Omkring 30 procent av den civila arbetskraften är ansluten till en fackförening. Tvångsarbete och barnarbete är förbjudet. Rapporter om överträdelser följs i regel upp. Kanada rankas dock som ett klass 3-land (regelbunden överträdelser) i Internationella fackliga samorganisationens (ITUC) *Global Rights Index* 2019, vilket var en sämre rankning än året innan. ITUC nämner i sin analys av 2019 att 50 000 postanställda nekades rätt att strejka i slutet av 2018 och tvingades tillbaka till arbetet av en särskilt instiftad federal lag, som inkluderar böter för arbetsvägran. Enligt ITUC häktades flera fackföreningsföreträdare som demonstrerade till stöd för de postanställda. I analysen för år 2018 listades som positivt att Kanada lagstiftat om betald ledighet om anställd utsatts för våld i nära relationer.

Enligt lag är diskriminering i arbetslivet på grund av kön, hudfärg, religion, sexuell läggning, ursprung, funktionshinder, ålder, språk eller hivsmitta förbjuden.

Merparten av Kanadas invandrare utgörs av arbetskraftsinvandrare och deras anhöriga. Kanada uppfattas generellt som en förebild gällande hantering av arbetskraftinvandringen, enligt bland andra OECDiLibrary. Arbetskraftsinvandrarers möjligheter att integreras i samhället tenderar att vara bättre än i de flesta andra OECD-länder. Detta beror delvis på en stor andel av arbetskraftsinvandrarna har en hög utbildningsnivå. Under 2015/16 var arbetskraftsinvandrarnas inkomst fem år efter ankomst 112 procent av det kanadensiska genomsnittet.

Ett antal människorättsorganisationer har framfört krav på att staten ska utveckla landets strategi för att säkra att kanadensiska företag tar sitt samhällsansvar på den internationella arenan. Den federala regeringen utsåg 2019 en ombudsman för ansvarsfullt företagande. Människorättsorganisationer kritiserar dock regeringen för att inte ge ombudsmannen de nödvändiga befogenheterna för att kunna fullgöra sin uppgift.

Flera fall av övergrepp på de mänskliga rättigheterna i relation till kanadensiska gruvföretags verksamhet utomlands har rapporterats av människorättsorganisationer. Rättsprocesser pågår för närvarande. I provinsen British Columbia har en domstol konstaterat att man har jurisdiktion i ett fall rörande företaget Nevsun Resources Ltd. och dess verksamhet i en gruva i Eritrea.

Rätten till bästa uppnåeliga fysiska och mentala hälsa

Tillgång till medicinskt nödvändig sjukvård är subventionerad och hälso- och sjukvården håller överlag hög standard. Långa väntetider uppfattas dock som ett problem. Sexuell- och reproduktiv hälsa ingår i den subventionerade hälso- och sjukvården. Sex- och samlevnadsundervisning är obligatorisk. Abort är tillåtet i Kanada och ingår i den offentligt finansierade sjukvården men tillgången varierar mellan de olika provinserna och territorierna.

Hälsosektorn ingår i provinsernas kompetensområde, men lyfts fram som ett prioriterat område av den federala regeringen. Regeringen har lovat att under mandatperioden undersöka förutsättningarna för ett allomfattande system med subventionering av receptbelagda läkemedel.

Psykisk ohälsa, särskilt bland unga och urfolk, uppmärksammas på både federal och provinsiell nivå. Den kanadensiska statistikmyndigheten har konstaterat att självmordsfrekvensen bland urfolk, särskilt bland yngre, är betydligt högre än hos den övriga befolkningen, med stora regionala skillnader. I en rapport från Statistikmyndigheten 2019 framkom att i urfolksgruppen *First nations* var suicidtalet för perioden 2011-2016 24 per 100 000 personer, bland inuiter 72 medan siffran för övriga befolkningen låg på 8 per 100 000 och år. Myndigheten pekar på att det framförallt är socioekonomiska faktorer som ligger bakom högre risk för självmord. Den federala regeringen har lovat utarbeta nationella riktlinjer för förbättrad tillgång till vård.

Den federala regeringen har konstaterat att Kanada har utbredda problem med missbruk, inklusive en "opioidkris". Kanada legaliserade cannabis under 2018.

FN:s specialrapportör om adekvat boende och människorättsorganisationer har rapporterat om att vissa vattenreservoarer som används av urfolken i reservat innehåller för höga halter av gifter, exempelvis bly i reservatet *Grassy Narrows*, och kan orsaka allvarliga sjukdomar. Den federala regeringen har lovat att problemen med dricksvatten i reservaten ska vara åtgärdade senast våren 2021.

Rätten till utbildning

Utbildningsväsendet håller en hög internationell standard. Kanadas grundutbildning är från fem eller sex år och upp till 15 eller 16 år, varierar beroende på provins eller territorium, och är obligatorisk samt kostnadsfri.

Tillgången till och kvaliteten på utbildning för urfolken, särskilt i det glesbefolkade norra Kanada är sämre än för övriga befolkningen. Färre än hälften av ungdomarna tillhörande urfolken har en gymnasieexamen, jämfört med över 80 procent hos den övriga befolkningen. Den federala regeringen har ett direkt ansvar för utbildningen i reservaten och genomför riktade insatser i syfte att förbättra kvaliteten och tillgången på utbildning, inklusive medel för att utveckla språk- och läskunnigheten.

Under ett sekel, ända in på 1990-talet, utbildades barn från Kanadas urfolk i särskilda skolor drivna av olika kristna kyrkor utanför sina uppväxtmiljöer och skilda från sina familjer. Så många som 150 000 barn beräknas ha utbildats i sådana skolor. En rättsprocess inleddes under 2018 där en grupp tidigare elever anklagade den kanadensiska staten för fysisk, sexuell och psykisk misshandel och för förlust av kultur och språk. Förlikning fastställdes av domstol 2019 med kompensation om 10 000 CAD, motsvarande cirka 68 000 SEK, per person som placerats i den typen av skola och ytterligare kompensation för de som utsatts för fysisk misshandel.

Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet

De allmänna livsvillkoren är mycket goda i Kanada. Kanada placeras på plats 13 av 189 länder i UNDP:s index för mänsklig utveckling år 2019.

Enligt Kanadas statistikmyndighet levde knappt nio procent av befolkningen i fattigdom 2018, enligt fattigdom mätt med *Market Basket Measure* (MBM). Andelen som lever i fattigdom minskar. Den federala regeringen presenterade under 2018 landets första strategi för fattigdomsminskning med målsättningen att halvera fattigdomen i landet till år 2030, från fattigdomsnivån 2015.

Det finns ingen tillförlitlig statistik över antalet hemlösa, men hemlöshet är ett erkänt problem och ökar på flera håll i landet. Urfolk och nyanlända migranter är överrepresenterade bland de hemlösa. Den federala regeringen presenterade under 2019 en ny strategi för att minska hemlösheten.

FN:s specialrapportör för adekvat boende framförde stark kritik mot Kanada i en tematisk rapport om urfolkens boendesituation hösten 2019. Kritiken gällde bland annat trångboddhet och bristen på tillgång till rent vatten.

VI. RÄTTEN ATT INTE UTSÄTTAS FÖR DISKRIMINERING

Kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna

Kvinnor och män är lika inför lagen och lagstiftningen ger skydd mot diskriminering. Kvinnor har samma lagstadgade ekonomiska rättigheter som män och de deltar i det politiska och offentliga livet, men är underrepresenterade i politiska församlingar och på chefspositioner i den privata sektorn.

Den federala regeringen har höga ambitioner vad gäller jämställdhet. Samtliga ministrar är beordrade att använda sig av *Gender-based Analysis Plus* i sitt beslutsfattande. Regeringen lägger betydande resurser på genomförande av den nationella strategin för att förebygga könsrelaterat våld.

Våld i nära relation faller under den allmänna strafflagen, liksom sexuellt ofredande. Kvinnlig könsstympning är förbjuden. Kvinnor från urfolken är överrepresenterade bland de som drabbas av sexuella och könsrelaterade brott, särskilt sådana som begås inom familjen.

Tvångs- och barnäktenskap är inte tillåtna. Lägsta tillåtna ålder för giftermål är sexton år.

Kanada bedriver sedan 2017 en uttalat feministisk utrikespolitik och fokuserar i sitt internationella utvecklingssamarbete på att främja jämställdhet.

Barnets rättigheter

Barnets rättigheter skyddas genom ett omfattande regelverk.

Lagstiftningen mot sexuellt utnyttjande av barn har skärpts under senare år. Ett lagförslag om totalförbud mot barnaga har lagts, men inte antagits av parlamentet.

Barnarbete är förbjudet. Åldersgränsen för arbete varierar från provins till provins, men som regel kan inte barn under 15 eller 16 år arbeta utan föräldrars medgivande.

För ungdomar mellan 12 och 18 år finns en särskild rättsordning, *Youth Criminal Justice Act*. Barn över 14 år kan dömas till fängelsestraff. Barn under tolv år är inte straffmyndiga medan personer över 18 år lyder under det vanliga rättssystemet. Minderåriga och vuxna hålls åtskiljda i häkten och fängelser. Enligt FN:s tortyrkommittés rapport om Kanada 2018 framgår att barn till migranter som kommer till Kanada irreguljärt placeras tillsammans med sina föräldrar i häktet

Kanadensiska tribunalen för mänskliga rättigheter har funnit den federala regeringen skyldig till diskriminering av barn från urfolk som lever i reservat genom att inte avsätta tillräckliga resurser för grundläggande service. Regeringen har överklagat och företrädare för urfolken har beklagat detta.

Kanada har reserverat sig mot bestämmelser i FN:s konvention om barnets rättigheter, med hänvisning till urfolkens traditioner, men reservation har också gjorts mot rekommendationen att skilja på vuxna och barn vid frihetsberövande.

Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Urfolken i Kanada utgör ungefär fem procent av den totala befolkningen. Enligt konstitutionen erkänns tre grupper som urfolk, *First Nations*, *inuit* och *mestiser* och de är främst bosatta i landets tre nordliga territorier. Den kanadensiska rättighets- och frihetsstadgan har ett särskilt avsnitt som reglerar urfolkens rättigheter.

Möjligheterna att åtnjuta de mänskliga rättigheter är generellt sett sämre för urfolk än för övriga delar av befolkningen, bland annat på grund av sämre levnadsvillkor som högre ohälsa, högre arbetslöshet och ett utanförskap i samhället.

Den federala regeringen har höga ambitioner när det gäller att komma tillrätta med problemen och har enligt människorättsorganisationer lagt en god grund för förändringsarbetet. Regeringen har lovat ta fram en handlingsplan med hänvisning till rapporten. Regeringen har också angett avsikten att under mandatperioden vidta åtgärder för att nationellt genomföra FN:s urfolksdeklaration (*Declaration on Rights of Indigenous Peoples*, UNDRIP). Regeringen har också lovat att minska skillnaderna vad gäller tillgången till välfärd mellan personer som tillhör urfolk och övriga befolkningen.

Konflikter mellan den federala regeringen och provinsregeringarna å ena sidan och urfolk å den andra sidan kring större infrastrukturprojekt är vanliga. FN:s kommitté om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering har sagt att anläggandet av en damm i provinsen British Columbia (Site-C dam) är ett hot berörda urfolks landrättigheter.

Hbtq-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter

Diskriminering på grund av sexuell läggning är förbjudet enligt lag och personer som utsätts för diskriminering kan anmäla det till någon av landets människorättskommissioner. Det är lätt för hbtq-personer att leva öppet med sin identitet i samhället, till exempel finns det flera ministrar i den federala regeringen vilka identifierar sig som hbtq. Samkönade äktenskap blev tillåtna 2005. Sedan 2019 är det möjligt för kanadensiska medborgare att uppge könet "X" i sina pass.

Kanadensiska myndigheter använder sig av beteckningen LGBTQ2 (*Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer, Two-Spirit*), där siffran 2 syftar till en könsidentitet som förekommer bland urfolken.

Det förekommer hatbrott mot hbtq-personer. De senaste åren har ett par hundra fall om året rapporterats.

Flyktingars och migranternas rättigheter

Kanada är ett utpräglat invandringsland. Ungefär 300 000 personer invandrar varje år, vilket motsvarar knappt en procent av befolkningen. Den övervägande delen utgörs av arbetskraftsinvandring och deras anhöriga, främst från Kina, Indien och Filippinerna. Kanada tar också emot flyktingar för vidarebosättning, så kallade kvotflyktingar. Antalet kvotflyktingar har sjunkit från rekordhöga 46 000 personer år 2016 (främst från Syrien) till omkring 29 000 år 2019. Kanada är bland de största mottagarna av kvotflyktingar i världen.

De senaste åren har antalet asylsökande som tar sig till Kanada via USA ökat markant. Situationen är ny för Kanada vars flyktinginvandring hittills nästan uteslutande varit kvotbaserad. Enligt *Amnesty International* anlände drygt 19 000 asylsökande 2019 irreguljärt över gränsen från USA till Kanada. Människorättsorganisationer som *Amnesty International* kritiserar det avtal om säkert tredjeland från 2004 som Kanada och USA ingått. De menar att USA inte längre kan betraktas som ett säkert tredjeland och uppmanar Kanada att suspendera avtalet. Även FN:s kommitté mot tortyr har uppmanat Kanada att överväga att göra en utvärdering av avtalet.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Diskriminering på grund av funktionsnedsättning är förbjudet enligt lag. Personer med funktionsnedsättning har rätt till vård, utbildning och arbete. Fall av diskriminering kan anmälas till någon av landets människorättskommissioner.

Personer med funktionsnedsättning skyddas främst av *Canadian Charter of Rights and Freedoms* samt *Canadian Human Rights Act*. Utöver dessa

finns ett flertal lagar och program till stöd för rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Accessible Canada Act antogs 2019 och syftar till att undanröja hinder för personer med funktionsnedsättning på områden som faller under federal kompetens.

Employment Equity Act förbjuder diskriminering av ett antal specificerade grupper på arbetsplatsen, däribland personer med funktionsnedsättning.

VII. Exempel på svenskt och internationellt arbete rörande mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Kanada

Sverige och Kanada samarbetar på många håll i världen kring mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. I en årlig FN-dialog mellan Sverige och Kanada har frågor rörande mänskliga rättigheter en framträdande roll. Kanada deltar i initiativet *Global Deal for Decent Work and Inclusive Growth*. Den svenska regeringens demokratisatsning, som går ut på att Sverige i alla sammanhang ska stå upp för demokratiska principer, arbeta för att stärka demokratin och uttrycka kritik när den brister, genomförs också i Kanada.

Sveriges arbete i Kanada fokuserar främst på att tillsammans möta utmaningarna mot och inom demokratiska stater och att främja ökad jämställdhet. Sverige uppmärksammar också urfolken och förutsättningarna i Arktis och främjar kontakter mellan urfolken i norr.

EU och Kanada samarbetar internationellt för ökad respekt för mänskliga rättigheter. Den ambitionen slogs senast fast vid toppmöte EU-Kanada i juli 2019. EU:s arbete relaterat till mänskliga rättigheter i Kanada rör främst urfolk och jämställdhet.

Kanada stödjer FN:s arbete för mänskliga rättigheter globalt och tillåter granskningar av det egna landet. Kanada bidrog till utvecklandet av FN:s universella granskningsmekanism (*Universal Periodic Review*, UPR) och deltar aktivt i granskningarna.

Vid Kanadas senaste granskning i UPR 2018 lämnade Sverige tre rekommendationer. Två rekommendationer rörde urfolken- att tillse att urfolk har tillgång till samma stöd, service och möjligheter att åtnjuta mänskliga rättigheter som andra kanadensiska medborgare samt att ta fram en plan för att motverka all form av diskriminering av urfolk. Kanada accepterade de båda rekommendationerna. Den tredje rekommendationen om att ändra brottsbalken för att förbjuda barnaga, valde Kanada att notera.

VIII. RATIFICERING AV CENTRALA KONVENTIONER OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (*International Covenant on Civil and Political Rights, ICCPR*) ratificerades år 1976. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt och det fakultativa protokollet om avskaffandet av dödsstraffet ratificerades år 1976 respektive år 2005.

Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (*International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, ICESCR*) ratificerades år 1976. Kanada är inte part till fakultativa protokollet om enskild klagorätt.

Internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering (*International Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination, ICERD*) ratificerades år 1970.

Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor (*Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, CEDAW*) ratificerades år 1981. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt ratificerades år 2002.

Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (*Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, CAT*) ratificerades år 1987. Kanada är inte part till det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr.

Konventionen om barnets rättigheter (*Convention on the Rights of the Child, CRC*) ratificerades år 1991. Det fakultativa protokollet om indragning av barn i väpnade konflikter och det fakultativa protokollet om försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi ratificerades år 2000 respektive år 2005.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (*Convention on the Rights of Persons with Disabilities, CRPD*) ratificerades år 2010. Det fakultativa protokollet ratificerades 2018.

1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning (*Convention Relating to the Status of Refugees*, 1951 Refugee Convention) ratificerades år 1969. Det tillhörande protokollet ratificerades år 1969.

Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen (*Rome Statute of the International Criminal Court*) ratificerades år 2000.

Kanada är inte part till internationella konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden (*International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances*, ICED).

Regionala instrument

Kanada är inte part till amerikanska konventionen om mänskliga rättigheter, *American Convention on Human Rights*.

Kanada är inte part till inter-amerikanska konventionen om att förebygga och bestraffa tortyr, *Inter-American Convention to Prevent and Punish Torture*.

Kanada är inte part till inter-amerikanska konventionen om att förebygga, bestraffa och eliminera våld mot kvinnor, *Inter-American Convention on the Prevention, Punishment and Eradication of Violence against Women*.

Kanada har inte accepterat interamerikanska domstolens (IACHR) jurisdiktion.